

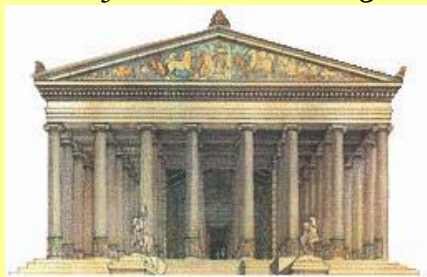
Echt Antwerps

FORUM – פאָרױם

van de joden van Antwerpen

“twee joden, drie meningen”

Nr. 26
7 november 2003

Plein in Rome, tussen het Capitool en de Palatijnheuvel, waar burgers samenkwamen om publieke zaken te bespreken en recht te doen.

בס"ד

כח לשמור על קדושת הגליון

E-post-weekblad van de v.z.w. GOEDKOSTJER

Lid van de Unie van de Uitgevers van de Periodieke Pers – Union des Editeurs de la Presse Périodique (U.P.P.)

Henri Rosenberg
Hoofdredacteur

מיין דעת יחיד

Mijn Daas Jochid¹

1. Alitalia vliegt voor joodse passagiers volgens het boekje en gaat zelfs haar boekje te buiten
2. Joodse lobby: Anti-Defamation Chain
3. Rabbijn A.D. Dunner bedankt voor de eer

¹ = Eenmansopinie.

אלהי, נצור לשוני מרע, ושפתי מדבר מרמה,
ולמקלי נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח
לבי בתורתך, ואחרי מצותיך תרדוף נפשי. וכל
הקמים והחושבים עלי לרעה מהרה הפר עצתם
וקלקל מחשבתם²

1. Alitalia vliegt voor joodse passagiers volgens het boekje en gaat zelfs haar boekje te buiten

Forum ontving twee klachten betreffende incidenten op 2 november 2003, waarvan het relaas hieronder volgt. **Alitalia** (u weet wel: de luchtvaartmaatschappij, wiens piloot ooit bij een landing in Tel-Aviv “welkom in Palestina” aankondigde) werd per fax met de klachten geconfronteerd en er werd haar een reactie gevraagd.

Eerste klacht (Linate): bij de inscheping van drie passagiers op de **XM³ 5984**-vlucht naar Brussel, waarvan twee met keppeltjes, worden ze onmiddellijk onvriendelijk opgevangen door de Alitalia-vertegenwoordiger. Wanneer zij al hun bagage voor de afweging afgeven, inclusief twee kleine trolleys, en blijkt dat ze samen 82 kg hebben, vragen zij hun trolleys terug omdat zij zonder handbagage waren. Dat wordt hen geweigerd en er wordt betaling geëist van liefst 22 kg overgewicht of € 140,00. Zij weigeren, een *Supervisor* **dame Corvi** wordt erbij gehaald en de bagages wordt teruggehaald. Deze warmbloedige dame vliegt uit tegen de passagiers, dreigt de plaatsen te annuleren, verwittigt ostentatief alle *check-in* balies zich niet te laten strikken. “*Betalen of niet-vertrekken*” is het enige

² G-d, behoed mijn tong voor kwaadspreken, mijn lippen voor het spreken van bedrog. Laat mij stil zijn tegenover allen die mij vloeken, laat mij als stof zijn voor wat van dien aard ook. Stel mijn hart open voor uw tora en laat mij er naar streven Uw geboden op te volgen. Verijdel snel het plan van allen die iets kwaads tegen mij in de zin hebben en vernietig wat ze in gedachten hadden.

³ Alitalia Express S.p.A.

wat dame Corvi blijft herhalen, zonder ook maar te luisteren naar de argumenten van de passagiers, die geen enkel stuk handbagage hebben. Uiteindelijk wordt de inscheping dan toch aan een andere balie gedaan, mits betaling van € 49,00. Dame Corvi zag dat te laat in, maar kwam dan achter de passagiers om zich ervan te vergewissen dat er weldegelijk betaald werd. En hier valt een uitermate wansmakelijke opmerking: “*Mensen zoals u zijn niet te vertrouwen*”... Het incident duurde meer dan één uur.

Tweede klacht (Malpensa): de tweede klacht heeft betrekking op vlucht **AZ 804** naar Tel Aviv. Een gezin van drie passagiers (één met keppeltje) schepen in met een retourvlucht Milaan-Tel Aviv. De heenreis gebeurde met zelfde biljet op donderdag 30 oktober 2003. De Alitalia-verantwoordelijke vraagt het bewijs dat ze in Israël wonen. Alleen de vader heeft de Israëlische nationaliteit, zijn echtgenote en dochter de Belgische. Het bewijs kan niet geleverd worden en zij worden verplicht een nieuw biljet Tel-Aviv-Milaan (!) aan te kopen, maar weigeren. Ook zij horen zich door de inmiddels bijgeroepen dame *Supervisor* herhalen “*Betalen of niet-vertrekken*”. Het ging hier duidelijk om een *roundtrip*-biljet Tel-Aviv-Milaan-Tel-Aviv, waardoor het gezin na een weekend in Italië terug huiswaarts keerde. De verkoop van een dergelijk biljet door Alitalia, impliceert immers dat de passagiers terug naar hun herkomstland kunnen keren zonder zich een nieuw biljet aan te schaffen. Ook hier verwittigde de *Supervisor* alle inschepingbalies. Een ‘onoplettende’ Alitalia-vertegenwoordiger deed uiteindelijk dan toch de inscheping. Meer dan één uur had het incident geduurd.

Aan Alitalia werd gemeld dat, indien zij wenst te reageren op deze klachten, zoals door de geschokte passagiers geuit, onze

kolommen uiteraard voor een reactie openstaan.

2. Joodse lobby: wereldwijde *Anti-Defamation Chain*

N.a.v. de recente topontmoeting van de *Organisation of the Islamic Conference*, liet zich Dr. Mahathir Mohamad, Premier van Maleisië, ontvallen dat "**Jews rule the world by proxy**". Dit thema van de joodse wereldlobby is overbekend.

De uitspraak is in wezen antisemitisch, omdat het ervan uitgaat dat alleen joden invloeden gebruiken (wat helemaal niet waar is) en dat dit ongeoorloofd zou zijn. Dat het antisemitisme aan de basis ligt van dat idee van een **almachtige joodse lobby**, blijkt ook uit de selectieve benadering van het joodse fenomeen, terwijl men het in die kringen veel minder heeft over het petroleumlobby van moslim signatuur.

Het zijn niet de joden, maar weldegelijk de petroleumexporterende **Arabische landen** die in 1973 gans de aardbol tot stilstand brachten door wereldwijd de petroleumtoevoer af te snijden.

Hoe dan ook, joden dienen hierom niet verlegen te zijn. Lobbywerk is erkend en wettelijk.

Een klein volk, dat in de loop der geschiedenis, ontelbare malen het slachtoffer is geworden van bruto geweld en van discriminatie en haat, *moet* ALLE middelen gebruiken om zijn belangen te behartigen en rechten te doen gelden.

Wij hebben dus het initiatief genomen om wereldwijd een *Anti-Defamation Chain* op te richten, die antisemitische incidenten en protesten ertegen, wereldwijd verspreid. Hiertoe gebruiken wij een net van organisaties en publicaties, die er zich toe hebben verbonden de meldingen die zij

krijgen over antisemitische incidenten wereldkundig te maken. Als tegenprestatie kunnen ook zij gebruik maken van deze **ketting**, de *Anti-Defamation Chain*, om bij hun leden of in hun omgeving voorkomende anti-joodse aanvallen aan te klagen.

Dank zij de *Anti-Defamation Chain* beschikken joden over een krachtig middel om anti-joods gedrag aan te klagen en worden de verantwoordelijken van antisemitisch gedrag meteen aan een **wereldwijde verachting en negatieve publiciteit** blootgelegd.

Het systeem steunt op voluntarisme en maakt ten volle gebruik van de ontelbare mogelijkheden van het internetweb én van de joodse solidariteit.

3. Rabbijn A.D. Dunner bedankt voor de eer en P. Kornfeld verzwijgt ons dat

In *Forum* nummer 22 van 10 oktober 2003 blokletterden wij: "*Forum had gelijk: Rabbijn A.M. Dunner komt vooralsnog niet naar Antwerpen*". Wij schreven er: "*wie enigszins vertrouwd is met de kornfeldiaanse terminologische subtiliteiten, zal uit de Shabbat BeShabbato van deze week hebben begrepen dat Rabbijn A.M. Dunner vooralsnog niet naar Antwerpen komt. Rav E. Sternbuch blijft dus nog de Opperrabbijn*".

Pinkas Kornfeld schreef toen in *Shabbat BeShabbato* dat de leden recht op informatie hadden en dat de *Kehille* dat recht ook wenste te eerbiedigen, enz.

הודעה בענין הרבנות

בעקבות הבחירות שהתקיימו לפני ראש השנה, קיבלה הנהלת הקהילה יפוי-כוח מהבחרים, להציע בפני הרב"ג ר' אהרן דוד הלוי דונער שליט"א את כסא הרבנות באנטווערפן, ולסכם אותו לסדבה בהקדם האפשרי.	ברור שאין לך יפה מן הצניעות והשתקה, כדי לקדם את הדברים, וכבוד אלקים הסתר דבר. אולם מכת הנימוס, מרגישים אנו חובה לערוך את השואלים, שבדאי טובת הקהילה לגר עיניהם.
מונח שתבדי הקהילה וידידיה הטובים חפצים לדעת על התקדמות הענינים ופונים אלינו מדי יום בבושא זה.	ליהיו ידוע שהנהלת הקהילה כבד בזה בדברים עם המועמד שליט"א ועומרת בקשר הדוק עם אנשים חשובים הקרובים אלי, כדי לקדם את הענין בבי טוב ובשיעור"נ.

Ondanks deze zeer liberale en vriendelijke woorden, denkt geen haar op Kornfeld's hoofd eraan om zijn leden naar waarheid te informeren. Alles blijft **intriges en kunstgrepen**: ofschoon P. Kornfeld reeds op woensdag 29 oktober 2003 de brief van Rabbijn A.D. Dunner had ontvangen, waarin Rabbijn A.D. Dunner meldt niet naar Antwerpen te zullen komen om er het Opperrabbinat waar te nemen, heeft P. Kornfeld ons dit verzwegen. Geen woord erover in *Shabbat BeShabbato* van verleden week. Eindelijk wel deze week in *Shabbat BeShabbato*. Ook in *Forum*⁴.

Dit moet Rabbijn A.D. Dunner dermate hebben verafschuwed, dat hij er zelf voor gezorgd heeft dat de brief afgedrukt werd in *Der Blatt* in de V.S.A.

In zijn brief motiveert Rabbijn A.D. Dunner zijn beslissing als volgt:

"ולכן גם כאן כאשר הוצרכתי לשקול בפלס את מעגל רגלי, ולהכריע בשאלה גורלית וחשובה כזו, תחילת הכל ביררתי לעצמי היטב כל הצדדים לכאן ולכאן, ולא נתעצלתי ח"ו, ונסעתי לאה"ק ושם נתיעצתי עם גדולי תורה ויראה, אשר מרגישים היטב אחריות הציבור, ופרטתי לפניהם הן הצד החיובי והן הצד שכנגד, ומאד אני אסיר תודה לגדולי ישראל, אשר זמנם יקר להם מפז, ועכ"ז הקדישו לי הרבה זמן, והטו און קשבת לכל הפרטים, וכל אחד העיר בזה לפי דרכו בקודש, ואחר כל המשא ומתן, נתבררו שני הצדדים היטב אצלי, ובאתי לידי מסקנא אשר מהראוי שאשאר פה בלונדון, וידעתי גם ידעתי אשר אם נתחיל להתווכח על כל פרט ופרט, אולי ימצא עצה לזה, ופשרה לזה, ותיקון לזה, אבל דעו נא רבותי, כי רבות שקלתי הדברים בפלס, ובשיקול הדעת רציני מאד, ונתיישבתי גם עם ידידים המכירים אותי אישית היטב, ובאתי לידי מסקנא, אשר הדרך היותר נכון להכריע בשאלה זו היא דשב ואל תעשה עדיף.

והנני כופל דברי, אשר אין זו החלטה שלא טוב להיות באנטווערפן, רק זו החלטה שטוב לי להשאיר על משמרתי בקהלתי בלונדון, ולזאת גם אני בשאלתי ובבקשתי שלא להפעיל לחצים וכדומה לזה, כי סוף

⁴ P. 21.

כל סוף הרי הייתי צריך להחליט לכאן או לכאן, ומה אעשה ובטוחני שאם היו במצבי היו מסכימים להחלטתי, או עכ"פ מבינים אותה ברוח טובה".

Deze laatste episode in de Rabbijnenklucht die Pinkas Kornfeld opvoert leert ons **[1]** dat Pinkas Kornfeld een chronische aversie heeft voor de waarheid en dus totaal onbetrouwbaar is (vooral wanneer hij grootsprakerige beloftes doet), **[2]** dat de Satmar Rov זצ"ל gelijk had: Rav Kreiswirth זצ"ל wordt wellicht de laatste Opperrabbin van Antwerpen, zoals wij in *Forum* op 19 september 2003 al berichtten⁵ en **[3]** dat *Forum* beter en waarheidsgetrouwer informeert dan *Shabbat BeShabbato*...

Colofon

Echt Antwerps FORUM wordt uitgegeven door de v.z.w. GOEDKOSJER – Joodse Verbruikersvereniging, [Oprichting: 1 mei 1989.. Statuten: Bijl. B.S. 12 oktober 1989, nr. 13.711. Aangesloten bij: Centraal Israëlitisch Consistorie voor de Benelux⁶], Belgiëlei 195^a te 2018 Antwerpen. Verantwoordelijke uitgever: H. Rosenberg, Belgiëlei 195^a te 2018 Antwerpen. Medewerkers, schrijvers, tekenaars, fotografen worden niet betaald en zijn verantwoordelijk voor hun bijdragen. *Echt Antwerps FORUM* verschijnt vrijdag. Member of the worldwide **Anti-Defamation Chain. Nummers online:** <http://membres.lycos.fr/antwerpforum/index.html>

Redactie & Administratie: v.z.w. GOEDKOSJER – Joodse Verbruikersvereniging, Belgiëlei 195^a te 2018 Antwerpen. Tel.: 03 218 81 43 – Fax: 03 230 55 02. Webstek:

⁵ *Forum* nummer 19.

⁶ Wettelijk Kerkgenootschap (art. 2:2 B.W.).

www.goedkosjer.org
forum@goedkosjer.org

E-post:

Lid van de Unie van de Uitgevers van de
Periodieke Pers

נא להדפיס על נייר

Natuurvriendelijk – arm aan chloor

Transcriptio Nuntiorum Hebdomadalis

Nuntii Latini 30.10.2003

Hodorkovski in carcerem coniectus

Mihail Hodorkovski, moderator societatis petroleariae Lukos, quae maxima est in Russia, in aerioprtu Novosibirscano, quo aeroplanum eius privatum descenderat, comprehensus est. Inde Moscua deportatus in carcerem coniectus est. Magistratus Russi iam diu in Hodorkovski inquirunt, in quem septem crimina intenta sunt.

Rabbi Jeremy Rosen's Weekly Thoughts

www.yakar.org
www.yakar.org.uk

Poppy Day

Here in Britain at this time of the year you will see lots of plastic red poppies on sale and worn in lapels. The money raised from selling them goes to The British Legion which takes care of retired and wounded soldiers. But it is essentially related to the final victory that ended the

Second World War. Sadly this custom is considered by too many Jews to be irrelevant. Perhaps they confuse the poppies with all the other little plastic tokens being distributed by fund raising missionaries or advocates of unusual sexual variations. If only they knew the real significance and how relevant it is to us. We have a long religious tradition of remembering, both the good and the bad. But I believe this is something special we must not forget.

On Sunday 11th of November at 11 am we have two minutes silence. It is the eleventh hour of the eleventh day of the eleventh month and is the moment at which we in Britain commemorate the final defeat of the Nazi disease and red poppies commemorate those who gave their lives to protect Britain from the sub-human Nazi terror.

If Britain had not stood up to Germany not one of us Jews would be here in Britain today or indeed anywhere in Europe. If Winston Churchill had not spearheaded British resistance we might well have become like France, a country ruled by Nazis and we know what the French did with their Jews, both those directly under the Nazis and those under the Vichy stooges.

There were plenty of British politicians ready to do a deal, 'appeasement' it was called. And there were plenty of Britons like the very popular and the Duke of Windsor, former king Edward VII, and the revolting Oswald Mosely together with his seraglio of Mitfords and Guinesses who were only too willing to become the Nazi government of Britain.

Churchill galvanized resistance and united the country in resistance.

The youngsters who do not learn any history simply do not realize how close we came to defeat. In May 1940, at Dunkirk the

demoralized British army was all but destroyed. The Nazis were preparing to invade Britain and there was virtually no army to oppose them. In preparation the Luftwaffe threw all its massive weight against the RAF in an attempt to control the skies before its invasion flotilla left the French ports. The Battle of Britain raged during the last weeks of October of that year. The RAF lost 915 planes, the Luftwaffe lost 1,733. The Battle of Britain was a crucial episode in British history. A handful of British pilots fought off the overwhelming superiority of the German Air force.

There is a tendency nowadays to want to give credit to the noble professionalism of the German pilots. But let us not forget that if they had won, their leaders who they served so unquestioningly and devotedly, would have come over here and sent us all to the Gas Chambers. We owe our lives to those British pilots who saved us. Hitler turned away from Britain towards Russia, which fortunately was the beginning of his downfall.

Of course Armistice Day records the final victory and we know that without American support we not have defeated the Nazis. But America held back until both sides were weakened. Had it not been for Britain they could not have come over to invade Europe. Had Britain not held firm it is conceivable that today the Nazis would control the world. And that would have meant a world Judenrein, free and clear of Jews.

So I believe we all ought to buy poppies and we all ought to stop on Sunday 11th and thank God that some very gallant non-Jews were responsible for saving us. Maybe it was not their intention or their motive to help save the Jews. Certainly the Allies were not in anyway motivated by the plight of the Jews and frankly probably didn't give a damn. Anti-Semitism was endemic in America at

the time as much as it was the norm amongst the British Upper Classes. But God works in many wondrous ways. He used a drunken Persian king to save us two and half thousand years ago and he used the Allied soldiers sixty years ago. Praise the Lord but let us show our gratitude to His agents as well.

Halocho uitgelegd

משפט עברי

Prof. Dr. H. Rosenberg

The position of an influential and aggressive litigant [Part II]

In Responsa Avodat Hagershuni (n° 46) Gerson Ashkenazi specifies that litigating outside the town applies even if the defendant (who is normally summoned before the judge in his domicile) were to incur additional disbursements because of the change in town: as soon as it is feared that the arguments of the claimant would not be heard in the town of the defendant, the defendant is obliged to follow the claimant and litigate elsewhere.

Menachem Mendel Krochmal from Nikolsburg relates in Responsa Tsemach Tsedek (Choishen Mishpot, n° 24) an interesting case in which he had to decide. He was asked whether the rule of law was not only applicable to a rich or aggressive person, but also to an extremely religious and honest man who had governed the town in an honest and fair way according to the laws of the Bible, and whose acts were done in order to serve Heaven, so that he was held in an esteem never known before.

It is not uninteresting to give here a survey of the literature concerning the really honest attitude of the Rabbinic Judges who go to all extremes to try and prevent possible undesired partial interferences - however small they may be - in pronouncing a judgement.

In some communities the impartiality of Rabbinic Judges was laid down in a regulation which ab initio excluded the appointment of a Rabbi in a town where he had relatives. See also in Ephraim from Wilna in Responsa Shaar Ephraim (Yoreh De'ah, n° 67), Moses Sofer in Responsa Khatam Sofer (Choishen Mishpot, n° 17), Yechiël Pinzi from Firenze in Responsa by Moses Zchut (n° 37, s.v. ve-al ha-rosh hashlishi) who refers to Aron Sasson from Saloniki in

his Responsa Torat Emet [we found the reference in Responsa Torat Emet (vol. II, klal 21, n° 97)], Shmaryahu Galikhi (ibid., n° 38, s.v. veal hagimel), Mordechai Panceiri (ibid., n° 39) Menachem Kaziz (ibid., n° 40), Shaltiel Modena (ibid., n° 41), Paltia Monsilici from Ferrara (ibid., n° 42), David Meicci from Ferrara (ibid., n° 43), a Rabbi from Pisaro (ibid., n° 44), Salomon Ruca (i-bid., n° 45), who also referred to Responsa Torat Emet (n° 97)

For further precautions which Rabbis should obey see Isaac Meir from Gur (Gora Kalwarya) in his Novellae Chidushei Harim (Dayanim, n° 17), Abraham Entebbe in Responsa Mor Ve-Ohalot (Choishen Mishpot, n° 8) concerning a Rabbinic judge who, besides his salary, accepted gifts from the citizens. Abraham Entebbe concludes that this Judge cannot decide in a lawsuit under Jewish law (ibid., s.v. mihoe kol ze). Also Meir from Eisenstadt in Responsa Panim Meiros (vol. II, n° 159), Isaiah Danyan from Aleppo in Responsa Zeh Ktav Yadi (Choishen Mishpot, n° 8, litt. 3 and 4 p. 517; n° 9, litt. 5 p. 520), Zvi Pesach Frank from Jerusalem in Responsa Har Tsvi (Choishen Mishpot, n° 7), who said that it was improper for a Judge to decide in a lawsuit between an individual and a school at which the judge himself had studied. Mordechai Jacob Breisch from Zurich deals with a Rabbinic Judge who was returned a found object by a future litigant, which made it impossible for the judge to pronounce a judgement over this party. Menashe Klein in Responsa Mishne Haloches (vol. IV, n° 211) invalidates a Judge who lives free of charge in an apartment of a litigant. See as well: Shalom Mordechai Schwadron from Brezhan in Responsa Marsham (vol. II, n° 137), Jacob Alfandri from Constantinopol in Responsa Mutsal Me'esh (vol. II, n° 2) [concerning a Judge who was susceptible to bribery], Abraham Baruch Meni from Hebron in Responsa Baruch Avraham (n° 4) and Gavriel Ashkenazi in his Responsa (vol. II, n°24).

In our case one Rabbinic Judge, a friend of X.'s, had (before a law suit was considered, which is important to exclude corruption) received a very large sum of money in May 1987, so that he was not allowed to pronounce a judgement, not because of corruption, but only because he had once received a benefit from a litigant.

Even if it was claimed that the Rabbinic Judge had received the money at the time as Charity for himself or even for somebody else, even then it would make him invalid for pronouncing a judgement in a lawsuit in which X., his philanthropist, was a party. Samuel

Wozner in Responsa Shevet Halevi (vol. IV, Choishen Mishpot, n° 184) deals with the problem of a manager of a charity office, which had once given in this capacity a sum of money to a Rabbinic Judge. This Judge can therefore not pronounce a judgement in a lawsuit in which the manager is a party. Issar Yehudah shares this point of view in his Responsa (n° 78), and so does Israel Grossman in Responsa Netsach Yisrael (n° 45), which also deals with a Rabbinate belonging to one definite Chassidic tendency, who naturally cannot judge in a lawsuit against an individual from this group.

Next week: The obligation of the Rabbinate to deliver a written motivated verdict

(From: H. Rosenberg, Introduction to Jewish Law)

SHABBOS LECH LECHO

Hadlokas Hanerois: 16u48

Plag Hamincho: 16u09

Motse Shabbos: 17u58

Rabbeinu Tam: 18u17

Hatzole: 03 289.00.00

Shmira: 03 218.91.00

גמ"ח תרופות: **Albertstraat, 44 –
Van Lerijsstraat, 24**

אפשר לקבל בחינם את ה"פארום"
דרך ה-E-mail בכל מקום בעולם
נא לפנות:

forum@goedkosjer.org

Achter sport, door de bril van de sportfan

door Mark Kant

NATIONALE COMPETITIE

De titel lijkt voor Anderlecht al na 11 speeldagen binnen. Een kloof van 13 punten heeft de Brusselse club nu op de kampioen van vorig jaar. Dat komt mede door het fantastisch voetbal dat ze bij momenten op de mat brengen, maar vooral niet vergeten dat Club Brugge het tot hiertoe compleet laat afweten. Vorig weekend gingen ze nog met 2-0 onderuit bij een onherkenbaar goed spelend Lokeren, waar Franky van der Elst vorige week de nieuwe sportieve baas is geworden.

Wat bij Club Brugge opviel, is dat ze dit keer wel beter speelden dan de vorige weken, maar dat de tegendoelpunten op een psychologisch zeer slecht moment vielen, nl. al na drie minuten en net voor rust. Het tweede doelpunt dat net voor rust viel was dan nog ook het gevolg van alweer een flater van... neen, dit keer niet Verlinden, maar Butina. Misschien heeft dat te maken met het feit dat Butina op training Verlinden als voorbeeld heeft... Maar waarom in G'dsnaam geeft Sollied nooit de kans aan Stijn Stijnen (derde doelman van Brugge, wordt beschouwd als een opkomend talent)?

In de afgelopen weken werd vooral Philippe Clement duidelijk gemist en dat is nu het voornaamste verschil dit seizoen tussen Anderlecht en Club: dat bij Anderlecht spelers als Jestrovic, Junior en Lovre geblesseerd zijn en toch lukt het hen om door de nationale competitie te razen. Wat bij Club niet het geval is. Daar, als er spelers voor een bepaalde tijd buiten strijd zijn, kunnen zij die niet vervangen.

En wat met Stoica? Waarom Sollied hem nooit een degelijke kans geeft, is voor mij ook een groot vraagteken. De trainer vindt

dat hij niet genoeg werkt. Hoe kan een speler tonen wat hij kan als je hem bijna nooit meer dan 10 minuten spelgelegenheid geeft?! De Noor Saeternes stelt hij wel vaak op en hij verknoeit elke speelkans die hij van de trainer krijgt. Hij veroorzaakt enkel problemen. Elke kans voor doel wringt hij de nek om.

De beste Brugse aanwinst lijkt me toch Gvozdenovic. Hij heeft alles wat Brugge nodig heeft. Hij werkt heel veel, is technisch sterk, en heeft een goede schot in huis. Ook Mendoza lijkt eindelijk zijn draai te hebben gevonden. Maar hoe lang zullen ze hem nog in het Jan Breydelstadion kunnen houden?

EUROPEES VOETBAL

Anderlecht kan dan fantastisch bezig zijn in onze eigen competitie, maar vanaf gisteren zullen ze wel weer met hun twee voeten op de grond blijven. Want ze werden in de Champions League wedstrijd van gisteren tegen Celtic in de eerste 30 minuten van het kastje naar de muur gespeeld. Er werd kinderachtig verdedigd, er werd totaal niet gedekt. En de kansen werden aan 100 percent afgemaakt: 3-0. Nadien was het kwestie van de schade te beperken. Ze kwamen wel terug tot 3-1, maar dat was het dan.

De wedstrijd verliezen is op zich geen ramp, maar de manier waarop dat gebeurde, baart grote zorgen voor Hugo Broos.

Nu moeten ze koste wat het kost thuis winnen van Lyon om nog kans te maken om door te stoten naar de knock-outfase, maar dat zal heel moeilijk zijn door het feit dat Aruna dom tegen een gele kaart aanliep.

Op de tribune was Sir Alex Ferguson een van de 50.000 gekke maar ook trouwe Schotse toeschouwers. Wellicht is hij gekomen voor Kompany. Gelukkig voor Broos heeft Vincent niet denderend goed

gespeeld. Zeker 2 van de 3 goals mochten op zijn naam bijgeschreven worden.

Op dinsdag heeft Club Brugge onverdiend her onderspit moeten delven tegen AC Milan. Het zag er nochtans goed uit tot 5 minuten voor tijd. Maar toen kwam Kaka de Brugse vreugde een halt toeroepen.

Club Brugge speelde een heel verdienstelijke wedstrijd en verloor uiteindelijk tegen 10 man. Een gelijkspel zou eerder op zijn plaats gestaan hebben. Maar een enkele kans en binnen. Ja, dat kunnen alleen de grootsten. Maar laat ons vooral niet vergeten dat Milan de bekerhouder is en dat 3 punten op 6 al een heel grote stunt is.

Opmerkelijk is dat er steeds vaker ploegen zijn die -als ze tot 10 man worden gereduceerd- beter spelen dan met 11.

Kijk maar naar Heusden-Zolder dat tegen Club Brugge won, Anderlecht-Celtic, Bayern dat terugkwam tot 1-1 tegen Anderlecht.

Het enige wat nu telt voor de Belgische ploegen is winnen! En liefst twee keer achter mekaar en dan in de knock-out is alles mogelijk. Dat is al meermaals bewezen.

Shtetl-nieuws

Chaim Pluczenik & Co. tafelen met Clinton, die echter als enige zijn kosjere maaltijd opsoupeert

De pers had het over geestelijke leiders die aan tafel zaten bij ex-President Bill Clinton, die om deze reden volgens het protocol kosjer moest eten.

In feiten zijn deze 'Rabbijnen' slechts de bebaarde Chaim Pluczenik en zijn familie. Zij zaten aan tafel met Clinton. Niet omdat het protocol het voorschrijft, maar omdat de joodse wet verbiedt dat aan een en dezelfde tafel kosjere en niet-kosjere voeding zou worden geserveerd, kreeg Bill Clinton ook kosjere voeding voorgeschoteld.

Chaim Pluczenik, die tot het *Gerrer* kwartet behoort dat de *Machsike Hadass* leidt en die zelfs in de kasjroescommissie (= kosjerheidscommissie) zetelt, had het blijkbaar moeilijker dan Clinton met de geserveerde kosjere voeding van de concurrerende *Kehille Shomrei Hadass*. Hij heeft *in extremis*, getracht de organisatoren te overtuigen om feestaannemer Hoffs van de

Machsike Hadass te nemen i.p.v. traiteur Sam van de *Shomrei Hadass*, die was aangesteld.

Clinton moet dan de enige zijn die aan deze tafel zijn kosjer bord leegat. Alle Pluczeniks walgen van *Shomrei Hadass* eten en lieten hun *fleischige* hoofdschotel derhalve onaangeroerd. Gewis heeft hierdoor de familie Pluczenik een vermelding in **Clinton's memoires** verdiend. Dat vergeet Clinton immers nooit!

Moeders voor moeders: racisme en intolerantie

De hulporganisatie Moeders voor Moeders staat ter beschikking van vrouwen die het moeilijk hebben. Zij worden daar –in een geest van westelijke **christelijke barmhartigheid**- bijgestaan.

Een moslimdame ondervond deze week de grenzen van deze christelijk geïnspireerde weldadigheid: zij moet er haar hoofddoek uitdoen, want dat zijn de regels van het opvangcentrum.

Het baart al verwondering dat een dergelijk centrum dit soort regels uitvaardigt (waar zijn zij mee bezig), tenzij dit nog een ingebakken of aangeboren reflex is van missionarissendienst. **Christelijke**

zielenherders hadden immers de kwade reputatie om hulp te doen afhangen van religieuze conversie.

Voorzitster Monique Verdickt is dan nog razend, omdat de moslimdame geweigerd heeft haar hoofddoek af te doen, alsof het de gewoonste zaak van de wereld ware dat men bijvoorbeeld in een bankagentschap aan een **non** zou vragen haar hoofddoek af te doen uit naam van een of ander bankreglement. De argumentering van de Voorzitster dat de moslimvrouwen zich aan 'ons' moesten aanpassen is ronduit discriminerend en de verwondering dat "ze wilden hun hoofddoek niet afdoen, en wilden toch hulp" is bovendien vernederend, op zijn minst betuttelend.

Wij als joden zouden de eersten moeten zijn om tegen een dergelijk ongepast optreden te protesteren. **Ook moslimvrouwen hebben recht op waardigheid**, op de eerbiediging van hun cultuur en geloof en op de bescherming van de rechten van de mens. Ligt hier geen taak weggelegd voor het Forum van Joodse Organisaties, dat zich graag profileert als de geautoriseerde spreekbuis van "de" joden?

Ardennes Refuges: Joden raus!

Dear Mr Rosenberg,

I would like to report a disturbing event. I was informed by a friend that they had called a place called Ardennes-refuge www.ardennes-refuges.com to book a house for the summer holidays that they had seen on the website and that should have been available. The woman on the phone said she would call back. When she called back she said the place was already booked. They then started asking about alternatives and it seemed that all the houses listed were already booked. That did not seem right so I had my secretary call the company and was informed that the house was free in august. When challenged about this the woman on the phone first denied knowing about it but then added some Jews leave their houses dirty after letting. When my secretary pointed out that not only Jews do that she slammed the phone down on her.

Please see if there anything that can be done about this. In my humble opinion it is possible that something ought to be done to inform Jewish families of how damaging it is to the rest of the community (not to mention *un-meshlech* and a *chilul hashem* to boot) to leave a house behind dirty. However it is certainly not acceptable that a company should boycott all Jews who call because some individuals might have been less than ideal tenants in a holiday house.

Tulli Padwa

Forum schreef Ardennes Refuges aan:

Ardennes Refuges
Bellevaux 55

4960 Malmedy

Fax: +32(0)80/770042

E-Mail: info@ardennes-refuges.com

Geachte Dames en/of Heren,

Inz.: rassendiscriminatie: joden geweerd.

Wij ontvingen een klacht van een van onze leden betreffende gedocumenteerd geval van rassendiscriminatie, waaruit blijkt dat uw organisaties weigert om nog aan **joodse Vlamingen** te verhuren, beweerdelijk omdat joden de huurhuizen vuil zouden achterlaten.

In bijlage vindt u kopij van de klacht die wij ontvingen.

Wij besteden er een artikel aan en melden u dat onze kolommen voor een gebeurlijke reactie uwerzijds openstaan.

Reactie van Ardennes Refuges

Monsieur Rosenberg,

Je tiens bien sûr à réagir à votre lettre. Je tiens tout d'abord à vous assurer que je ne fais aucune discrimination envers les personnes juives, elles font aussi partie de ma clientèle. Je peux aussi vous affirmer que la personne que j'ai eue hier au téléphone était très agressive et ne me laissait pas la possibilité de m'exprimer comme je le voulais, étant en réunion à ce moment même.

J'invite d'ailleurs Madame PADWA à me recontacter car je peux lui proposer une autre alternative dans la région de ROBERTVILLE. Mais vous devez aussi savoir que j'ai beaucoup de personnes juives qui me contactent en me demandant les adresses de maisons et qui passent directement par l'intermédiaire du propriétaire, alors vous comprendrez que notre réticence se situe plutôt à ce niveau là qu'au niveau de la nationalité de la personne.

Je peux aussi vous dire qu'il y déjà beaucoup de maisons qui sont bloquées les 3 premières semaines d'août de l'année prochaine par le propriétaire. Il est vrai que sur notre planning, ces périodes ne sont pas encore bloquées car les propriétaires attendent confirmation de leur client juif pour les dates précises.

Je peux encore aussi vous donner une preuve que nous ne sommes pas racistes envers ces personnes, nous mettons tout en oeuvre pour que leur séjour soit le plus confortable possible (changement du jour d'arrivée et de départ par rapport à nos jours d'arrivée et départ "standard", enlèvement de la vaisselle existante pour qu'ils puissent la remplacer par la leur ...) alors très franchement je ne vois pas où réside notre discrimination.

Je vous prie de recevoir, Monsieur, mes sincères salutations

Fabienne MARECHAL

Nazi-propaganda op de Boekenbeurs

Huis van het Boek
Hof ter Schriecklaan 17

B-2600 Berchem (Antwerpen)

Telefax 03/281 22 40

E-post: info@boek.be

Geachte Dames en/of Heren,

Inz.: Nazi-propaganda op de Boekenbeurs

Wij ontvingen een klacht van een van onze leden betreffende nazi-propaganda op de Boekenbeurs. Onder het mom van een herdruk van "**Vlamingen Op!**", beweerdelijk –volgens de uitgever DE KRIJGER- "*om historische informatie beschikbaar te maken voor een breder publiek*", worden ronduit racistische en antisemitische ideeën verspreid. Racistisch: naast een afschuwelijke foto van een man, leest men er "*Uit de Aziatische binnenlanden worden zulke verdierlijkte wezens gehaald, met het doel Westersche beschaving onder den voet te loopen*". Antisemitisch: naast de afbeelding van een kwade en verbitterde man, leest men er: "*Zulke kerels worden regelmatig door onze SS-mannen gevangen genomen. Het zijn de joodsche politieke kommissarissen die de terreur tot onder hun eigen troepen toe uitoefenen. Wilde haat, hysterische overspannen heersucht en geile wreedheid kan men op dit gelaat lezen*".

Naar verluidt heeft het **Forum der Joodse Organisaties van België** inmiddels een

strafklacht neergelegd tegen de betrokken uitgever en zijn gebeurlijke medeplachtigen.

Wij besteden er een artikel aan en melden u dat onze kolommen voor een gebeurlijke reactie uwerzijds als organisator openstaan. Meer bepaald vernemen wij van u wat uw intenties zijn in uw hoedanigheid van organisator?

בהצרות קודשיך

מדור שבועי מהנעשה בעולם הרבני והאדמורי"י כפי שמשתקף באתרי אינטרנט חרדיים

א שיינער יום טוב אריבער אויף חסידי סאטמאר בצילא דמהימנותא פון כ"ק מרן רבינו הגה"ק מסאטמאר שליט"א, דער רבי שליט"א (אויף וועמען אהרן טיפש האט געהייסן זאגן 5 קאפיטלעך תהילים וויל ער האלט פאר די גסיסה) האט געפראוועט די הקפות מיט פול חדוה דקדושה מיט, לקול מצהלות אלפי החסידים, פילע טויזענטער אידן האבן זיך מיטגעפרייט מיט די דאפעלטע שמחה, איינס זיך פרייענדיג מיט די הייליגע תורה, אין צווייטענס זעענדיג דעם הייליגן רבי'ן שליט"א טאנצן מיט די תורה כשנים קדמניות.

דער צווייטער נאכט נאכן ענדיגן די הקפות ווען דער גאנצער ציבור האט אהיים באגלייט דעם רבי'ן שליט"א מיטן ניגון "אשרי העם שככה לו", איז אהרן ט"ב מיט זיינע אנהענגער געבליבן טאנצן אין ביהמ"ד "אשרי העם שככה לו", אבער א גרויסער ציבור פון ביהמ"ד האט עם גלייך באשריגן פא! אהרן שייגעץ!, אין ער איז שנעל ארויסגעלאפן פון ביהמ"ד.

אהרן טייטלבוים נעבעך נישט היי יאר וואס צו פארקויפן, ער האט געדארפט שיקן דער מסור יוסי בראך זיך שטעלן נעבן ר' שאול פערלשטיין טרייען צו מאכן יו"ט, אבער ער זיך אפילו נישט אומוויסענדיג געמאכט פון עם.

דער געזעגענן טיש פון סוכה איז געווען א פאר אין א הדר, יעדער איינער האט געלאזט טרערן זעענדיג דעם שיינעם מעמד הנשגב והכביר, אשרי עין ראתה כל אלה!

אויך ביים וואונטשן מוצאי יו"ט ווען דער רבי שליט"א האט געלאזט הערן מדברותיו הטהורים פאר כל הקהל הקודש הזה, כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את פניך.

-0-

היתה הופעה הערב בהיכל התרבות בתל אביב, לרגל 25 שנים לסמינר בב"ב. האולם היה מלא מפה אל פה בתמונות של האדמו"ר, היו שלושה מצגות, אחד על ויזניץ (כל אדמו"ריה), אחד על רבי אלעזר איזה מאמר חז"ל, ואחד על קטעים מ25 שנים האחרונות של הסמינר, מהקייטנות מהסמינר כל מיני קטעים, היו 2350 נשים, שנהנו עד הגג, האוכל לא היה משהו, כי רצו להזמין קייטרינג, אבל המחיר היה 75 ש"ח, ונשים הקימו צעקות, אז הורידו ל60 והנשים התבקשו להכין עוגות, או לחילופין לאכול בבית, אז היה אולם של אוכל ואולם שכולם ישבו. היו דרשות, וולצר דיבר, הרבנית הזקנה דיברה, הרבנית מבעלזא דיברה, ובעיקר המון המון זכרונות וגעגועים.

הרב אלעזר?! מה הקשר לוויזניץ?!

זו היתה מצגת על הנושא שהבנאדם צריך להשתדל והקב"ה עוזר ולא חשובה גודל התרומה אלא האיכות. רבי אלעזר רצה להביא קורבן לירושלים, ולא היה לו מה, אז מצא אבו, ועיבד אותה במשך הרבה זמן, אח"כ רצה להביאו לירושלים והפועלים רצו הרבה כסף, ואז באו מלאכים והביאו את האבן לירושלים. ברכות נאמנות למזכירה פריידי קליין, בשם כל הנהלת הסמינר שהקדישה ועזרה בכל דבר.

האוכל-זה מה שחשוב? דוקא הכיבוד היה נפלא, גם אסתטי, גם יפה ואלגנטי כמיטב מומחיותן של נשות ויזניץ. לא היה מדובר על אוכל. מי באה בשביל לאכול? ואם הזכרת את אחת המזכירות, אחת מיני רבות, מדוע לא את כולן? ואת מארגנת הערב, המורה שרה ויטמן תחי', שעמלה רבות והוציאה תחת ידיה דבר מוגמר להפליא. את הגב' חיה ויטמן לבית כהנא שטרחה וסיעה רבות.

בחוצות העיר

מדור שבועי מהנעשה בעירנו עיר אנטווערפן כפי שמתקף באתרי אינטרנט חרדיים

איך בין שוין אסאך מאל געווען אין אנטווערפן אין עס מיר גאנץ קלאר באקאנט די מצב אז איש את רעהו חיים בלעהו. אבער אז איך בין דא אריינגעקומען אין דעם פורום אין איך האב געזען וי יעדע נאמען וואס קומט ארויף ווערט גלייך צומאלען צו איינער פון די ראשי הקהלה צו איינער פון די ראשי ישיבה וכדומה, שטעלט זיך די קושיא: **פארוואס זאל איינער וועלן זיין רב אין אנטווערפן? געוואלד עס איז א ארץ אוכלת יושביה!** איר קענט איינעם וואס וואלט געפארן קיין אנטווערפן ווערן רב? איך נישט!

איך בין מוחה געגען דעם קיטרוג אין לשה"ר געגען אינזער שטאט!!! ח"ו ארץ אוכלת את יושביה, אינזער שטאט אן עוא"ב איז מלאה חסד, נישט דא אויף די וועלט א שטאט ווי מען שטעלט צוזאמען אין א פאר שעות איין מיליאן דאללאר פאר נצרכים! אבער א רב וועט נישט מעהר זיין, אזוי ווי דער סאטמאר רב זצוק"ל האט געזאגט בעת רב קרייסווירטה זצוק"ל איז געקומען קיין אנטווערפן, האט דער סאטמאר רב איהם אנגעווינשען הצלחה אין געזאגט אז ער וועט זיין דער לעצטער רב פון אנטווערפן. די נבואה ווערט מקוים בימינו ולעינינו...

יא צדקה איז איין זאך אין אנטווערפן איז טאקע דא חסד, אבער פארשעמען עסקנים מיט אזא האס?

דא זאלסט באזוכען אנדערע פארום'ס און ווערסט זעהן אז דאס האט גארנישט צו טוהן מיט אנטווערפן, און אז פון די שבעים לשונות איז לשון הרע דאך נאך דאס געשמאקסטע [דער ווארט איז פון דער וויזניצער ר' יוסף שוחט פון אנטווערפן ז"ל].

איך האב אמאל געארבעט אין דיאמאנט. זאג מיר נישט וואס דאס איז "שלעכטע מענטשען".

הקללה רודפת את עירנו כל זמן שלא יתקנו את העוול שנעשה להרב דוב קרייסווירטה לא יהיה פה רב בעיר.

-0-

- I think that after the (3 times) failure of successful negotiations with the potential *Rabonim* for our city, it's time that we realize that we don't have to go far away to find a Rav, we have here in our city a very "*tsigepaste mu'amad*" and that is **HARAV TREGER SHLITAH** does everyone agree with me? and whoever isn't please explain why not .

I think we have tried all other options and its time to come back to Rav Treger, and if **Pinches Kornfeld** doesn't like it, it should be **FORCED** upon him. too bad .

Guys, what you all think???

איך בין מסכים אז מען דארף זעהן צו טרעפען א רב פון אונזער שטאט און נישט אין די פרעמד: ליידער האט רב טרעגער צו פיהל מתנגדים ווייל צו פיהל מענשען געדענקען איהם כאילו ער האט געוואלט אריינברענגען לימודי חול אין די ישיבה. על אף אז עס איז נישט וואהר, און אז דער ראש ישיבה האט געטאהן וואס דער מרא דאתרא האט באפוילען, א פאקט איז אז עס זענען דא צו פיהל קנאים וואס זענען געגען איהם. **הרב שטערנבוך** איז אויך פאסיק און האט זעהר ווייניק מתנגדים. אדרבא, גיבט אייער מיינונג. ולבסוף: איר קענט אללע שטיין אויף אייער קאף, פנחס ווערט זאוויזא מאכען וואס ער וויל!

עס איז נישט אין גאנצען אזוי, ווייל דער סיבה איז נישט נאר וועגען ווילרייק, וואס דאס איז אויך נישט קיין תירוץ אז רב קרייסווירט האט דאס געוואלט, עס האט עס גאנץ גוט געשמעקט, ביי רב טוב'ל איז עס נישט געלונגען !!! נאר אויך ווייל ער איז בעצם א מאדערנע, קוק נאר ווער זיינען זיינע חברים און ווער עס זיינען די וואס נעמען זיך אן פאר עס, און דאס איז נישט קיין צופאל !! נאר אויך זיין אויפפירונג בכלל צו מענטשען, צו דעם "פאסט" יא צו רעדען, און צו דעם נישט וכו' וד"ל, דאס אלעס זיינען נאר א פאר נקודות פארוואס ער איז נישט געפאסט צו זיין קיין רב פאר "די גאנצע קהילה", און זיכער נישט פאר די חסידישער עולם, וואס בעצם איז ער זייער ווייט פון זיי ! אבער עס מאכט נישט קיין נפק"מ, ער קען במילא נישט ווערען געוועלט וועגען די "שטאטוטען".

וואס איז דער ראש ישיבה ערגער ווי גרויסע רעבעס? ביי אללע רעבעס האבען מאדערנע יידען מיט קנייטשהיטטען א פלאץ אויבענון, אלס ספק-עשירים... אויב דער ראש ישיבה פיהרט זיך אויף אזוי רעביש, אפשר נאר פארדעם איז ער פאסטיק?

בארצנו הקודשה

מדור שבועי מהנעשה בארה"ק
עורך אריה פרנקל

כמה ספרים היו בספרייתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל?

ז'אנר ספרותי חדש ההולך וכובש את מקומו בעולם התורה מאפשר לנו הצצה מרתקת לעולמם של גדולי-התורה בדורות האחרונים. באחרונה אנו עדים לספרי זכרונות של גדולי-ישראל החיים עמנו המכילים הרבה ידיעות והתרחשויות בחדרי-חדרים של גדולי ישראל. ספרים אלה נכתבים בעיקר על ידי מחברים הנמנים על אנשי סודם של גדולי-ישראל ובהשראתם. החידוש הוא בכך, שמדובר בגדולי-ישראל הנמנים על המתנגדים. סיפורי חסידים על רבותיהם – אינם בגדר חידוש. אולם, ספרי זכרונות וסיפורים של גדולי תורה ליטאיים – בהחלט מהווים חידוש גדול, מעניין ומהנה.

אם לסקור את השנים האחרונות הרי מי שהוביל את הז'אנר הזה היה הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה ששכונת רמת אלחנן בבני ברק, חתנו בז"ר של הגרש"י אלישיב שליט"א בסידרת ספריו "טובך יביעו" (2 כרכים) ו"עלינו לשבח" (2 כרכים). הספרים נערכו ונכתבו "מפי הגבורה" על ידי העיתונאי משה צורן וזכו להצלחה גדולה. כל המעיין בספרים אלה מתוודע לסיפורים עלומים ומאלפים הנוגעים לגדולים, חלקם עדיין חיים עמנו.

בימים אלה הופיע הספר "ניחוחה של תורה", מאוצרו וממשנתו של הגאון הרב משה שמואל שפירא, ראש ישיבת באר יעקב. הספר נערך "מפי השמועה" על ידי אחד מתלמידיו הרב ח.א. טומבק מניו-יורק. הספר הוא אוצר בלום של עובדות והנהגות של גדולים כפי שאצורים בזכרונותיו של הגרמ"ש שפירא. אף זאת, לא מעט קטעים מופיעים כציטוט

ישיר מתוך כתביו שבכתב-יד או מפיו בציטוט ישיר – דבר המקנה משקל וערך מיוחד לדברים.

כמה מאיתנו יודעים את כמות הספרים בספרייתו של החפץ חיים זצ"ל. צפויות שתי תשובות מתקבלות על הדעת. אפשרות ראשונה – ודאי היתה לו ספריה מלאה וגדושה, שהרי ב"שער הציון" שבמשנה ברורה הביא מאות מקורות וספרים ומן הסתם המחשב בראדיון, עיירת מושבו של החפץ חיים, לא היה נמחובר לפרוייקט השו"ת של בר-אילן. אפשרות שניה – שהיתה לו ספריה מינימלית והזדקק לספרי אחרים.

והנה, הגרמ"ש שפירא מגלה לנו ב"ניחוחה של תורה" את הכמות המדוייקת של ספרים שהיו בספרייתו. אם-כן, בספרייתו של החפץ חיים בראדיון היו לא יותר מאשר, לא תאמינו, שלושים וחמשה ספרים (!). והנה, הסיפור – ואם תרצו העדות – כפי שמופיע ב"ניחוחה של תורה", עמ' קכט.

רבי אלחנן ווסרמן זצוק"ל והפונוביז'ער רב היתה להם קביעות בראדיון ללמוד בצוותא ובחברותא. פעם אחת אירע, שתוך כדי עיונם בסוגיא המורה נזקקו לעיין בספר נדיר ויקר המציאות בשעתו, אשר כמעט ולא היה מצוי... לפתע הבזיק רעיון במוחם כשזוכרו כי ספר זה מוזכר ב"שער הציון" שבשולי ה"משנה ברורה", ואם כן ודאי ניתן להשיגו אצל מרן ה"חפץ חיים"... רבי אלחנן זצ"ל וה"פונוביז'ער רב" נכנסו לחדרו של ה"חפץ חיים" וביקשו להשאילם את הספר הזה... הביט מרן ה"חפץ חיים" על "ארון הספרים" שבחדרו, כשאנחה כבידה נפלטה מפיו... וענה להם כי את הספר המדובר השאיל מפלוני, והציע להם לפנות אליו... ה"חפץ חיים" הבהיר כי סיבת האנחה אינה בשל חוסר ספרים, כי אם בשל עודף ספרים, שאין לו הכרח בהם... הסתכלו שני גדולי עולם אלו והעיפו עין אל עבר ארון הספרים של החפץ חיים, ספרו ומנו ולמרבה פליאתם גילו כי בארון הספרים של ה"חפץ חיים" סך הכל שלושים וחמשה ספרים ותו לא מידי... וגם על זה נאנח האי סבא קדישא...

בספר כמובן לא נפקד גם מקומה של אנטוורפן וזאת בזיקה להגר"ח קרייזוירט זצ"ל, שנמנה על ידידיו של הגרמ"ש שפירא יבלט"א.

מעשה שהיה כך היה: בעת שהותו לנופש בנתניה שוחח פעם הגרמ"ש שפירא בדברי תורה עם ידיד נפשו הגר"ח קרייזוירט זצ"ל, שעשה אף הוא

בנתניה... ומדי דברם אמר הגר"ח קרייזבירט למרן שליט"א: בוא ואומר לכבושד תורתו דבר תורה אשר שווה מאה אלף דולר... ענה לו ראש הישיבה: 'נו, אם זה שווה כל כך הרבה, הרי שבוודאי ברצוני לשמוע בשקיקה את הווארט היקר הזה'. ענה רבי חיים זצ"ל: אבל בתנאי אחד, שתשלמו את המחיר הנקוב... השיב לעומתו ראש הישיבה: ישמיע לי כבוד תורתו את דבר התורה, והיה אם אחליט שאכן ערכו מאה אלף דולר, אשלם... השמיע הגר"ח קרייזבירט את דברי תורתו בטוב טעם ודעת, בנעימות האופיינית ובידענותו המדהימה, ובגומרו שאל: נו, האם זה שווה את המאה אלף דולר... השיב לו ראש הישיבה: בוודאי, ללא ספק, דברי תורה יקרים הם ושווים את המחיר... אם כך, ענה ר' חיים זצ"ל, איפה המאה אלף דולר שהובטח לי? הרי הבטחתם שתשלמו? ענה לו מרן שליט"א שמוכן הוא לשלם באותה מטבע ע"י חידוש נפלא השווה לא פחות ממאתיים אלף דולר... הרצה ראש הישיבה לפני ידידו ר' חיים את דבר חידושו,

ומשסיים שאלו: נו, האם לא צדקתי שווארט כזה שווה מאתיים אלף דולר? השיב לו הגר"ח, אכן, כמה הדברים שמחיים ויקרים מפז, ודאי שהמחיר הנקוב אינו מחיר מופקע... אם כך, שאלו מרן ראש הישיבה, איפה העודף?... (שם, עמ' סב).

הסיפורים העסיסיים המובאים בספר בשפע רב ובחינניות מכפרים על בעיות לשוניות קשות ופגמים אחרים בתחום העריכה, הסגנון ודקדוק הלשון. אך כאשר יש כזה שפע של ידיעות ועושר של סיפורים – מי מסתכל בכלל בזוטות הקטנות...

אם-כן ידדי, מי שרוצה להעשיר במקצת את ידיעותיו על דלת אמותיהם של גדולי-התורה בדורותינו אנו, שימו לב לז'אנר החדש של הספרות התורנית.

זכור את אשר עשה לך

De Zaak Weinreb: een recapitulatie en een actualisatie

Friedrich Weinreb (1910-1988): econometrist, onbevoegde vrouwenarts, ziekelijke bedrieger en fantast⁷, na de oorlog in Nederland tot zes jaar gevangenis veroordeeld wegens **verraad** van talrijke joden aan de Duitsers en **celspionage**

⁷ "De chassidische bellenblazer", een fantast, zoals Regina Grüter hem noemt in haar lijvig boek: 'Een fantast schrijft geschiedenis; De affaires rond Friedrich Weinreb' (1997).

(1948), later beboet voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde (op jonge vrouwen!) (1958) en veroordeeld tot acht maanden in de **Vlaardingse zedenzaak** (1961)⁸. Auteur van (o.a.) een boek over het **Nieuwe Testament** en het **Leven van Jezus**⁹.

WEINREB, Fryderyk (Friedrich, פישל) (1910-1988)

Weinreb, Fryderyk (Friedrich), econoom en bijbelexegeeet (Lemberg (Oostenrijk-Hongarije) 18-11- 1910 - Zürich (Zwitserland) 20-10-1988) . Zoon van David Herch Weinreb, grossier in rookartikelen, en Hencie (Hermine) Sternhell. Gehuwd op 28-10-1936 met Esther G. Uit dit huwelijk werden 2 zoons en 4 dochters geboren. Bij *Wet* 22-7-1927 (*Stbl.* nr. 268) genaturaliseerd.

⁸ From: **Biografisch Woordenboek van Nederland**, © 1994, Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Den Haag, Nederland

⁹ F. Weinreb, *Het leven van Jezus*, Uitgeverij Servire, ISBN 90-6325-517-9 (318 p.). F. Weinreb, *Mijn ontmoeting met het Nieuwe Testament*, Uitgeverij De Ster, ISBN 90-6556-124-2 (162 p.).

Op de vlucht voor het geweld van de Eerste Wereldoorlog in Oostenrijks Galicië belandde het joodse gezin Weinreb - ouders en twee zontjes - via Wenen ten slotte in 1916 in Nederland. Het vestigde zich te Scheveningen, waar toen een kleine kolonie van Oostjoodse immigranten te vinden was. In 1927 verwierven de Weinrebs het Nederlanderschap. Ofschoon zij lossen dan hun Scheveningse geloofsgenoten stonden van de traditioneel-orthodoxie, zou de oudste zoon, Friedrich, de banden met het jodendom nooit verbreken. Reeds als jongeman werd hij aanhanger van de niet-zionistische, agoedistische stroming.

Friedrichs intelligentie was al op de Scheveningse lagere school en een Haagse HBS gebleken, toen hij met steun van thuis in 1930 economie ging studeren aan de Nederlandsche Handels-Hoogeschool te Rotterdam. De vroege dood van de ouders remde deze opleiding af, maar voortzetting ervan werd door avondstudie mogelijk dank zij een in januari 1932 verkregen functie aan het met de hogeschool verbonden Nederlandsch Economisch Instituut. Zijn wetenschappelijke prestaties hier maakten op de directie, onder wie de hoogleraren P. Lieftinck en J. Tinbergen, grote indruk. Op 16 december 1938 behaalde Weinreb het doctoraal examen economie. Hij bleef werkzaam aan het Instituut, met nog steeds Scheveningen als woonplaats voor hem en zijn toen jonge gezin. Bezetting en jodenvervolging onderbraken echter deze veelbelovende loopbaan: in november 1941 moest hij wegens zijn joodse afkomst ontslagen worden.

Geldnood en geldingsdrang brachten Weinreb er daarna toe een zwendelzaak op te zetten. Deze was bedoeld om ten koste van joodse lotgenoten eigen zakken te vullen, maar kan tevens, door het succes ervan, de valse hoop bij hem hebben gewekt ook de Duitse vervolgers op den duur te slim af te zijn. Van december 1941 af begon Weinreb onder zijn joodse vrienden het verhaal te verbreiden dat hoge autoriteiten - later verzong hij een generaal Von Schumann van de Wehrmacht - hem hadden opgedragen een lijst samen te stellen van daarvoor betalende joden die in aanmerking kwamen voor een groepsemigratie per trein

naar het niet bezette Vichy-Frankrijk, later naar Portugal. Om het emigratieplan geloofwaardig te maken, gaf Weinreb hoog op van zijn invloedrijke Duitse relaties, liet hij officieel-lijkend Duits briefpapier drukken, en voerde hij ten slotte een 'medische keuring' voor gegadigden in. Aanvankelijk meldden zich vele joden uit Den Haag en omstreken; later, vooral nadat op 15 juli 1942 de deportaties via het doorgangskamp Westerbork naar het oosten begonnen waren, kwamen er honderden uit het gehele land op af. Allen betaalden graag de hoge bedragen voor de inschrijving, al was van enig succes van de emigratie nog niets gebleken. In de zomer van 1942 kreeg Weinreb ook contact met de Haagse illegaliteit en bemiddelde hij wel eens bij documentenvervalsing en onderduik.

Een en ander moest in de gaten lopen. Op 11 september 1942 werd Weinreb door de Sicherheitsdienst (SD) in de gevangenis te Scheveningen opgesloten en verscheidene keren verhoord. Hij werd meteen al gedwongen enkele illegale werkers te verraden, maar hij slaagde er ook in de SD'ers ervan te overtuigen dat hoge Duitse legerofficieren hem het emigratieplan hadden voorgespiegeld en hijzelf slechts hun instructies uitvoerde. De SD'ers besloten daarop Weinreb als lokeend te gebruiken voor het ontmaskeren van de door hen vermoede bedriegers binnen de Wehrmacht. Weinreb kwam na enkele dagen vrij, en begin oktober 1942 kreeg zijn lijst zelfs in Westerbork een officiële status, waardoor joden die hierop voorkwamen voorlopig van doorzending naar het oosten werden gevrijwaard.

Lang zou het door Weinreb - nu met instemming van de SD - volgehouden spel niet duren. In december beseften de Duitsers door hem om de tuin te zijn geleid; op 8 januari 1943 verloor de Weinreb-lijst in Westerbork alle geldigheid. Weinreb werd elf dagen later weer gearresteerd en nu hard aangepakt. Hij 'sloeg' spoedig 'door', en er volgden arrestaties van illegale werkers en ondergedoken joden. Ook voor Weinreb leek alles verloren te zijn: op 13 mei werd hij, geheel murw, als strafgeval naar Westerbork overgebracht, waar zijn gezin zich reeds sedert januari bevond.

Toch konden de Haagse SD'ers Weinrebs misleiding - die zij, professioneel gezien, heimelijk bewonderden - niet vergeten. Op 28 juni 1943 werd Weinreb naar de gevangenis in Scheveningen teruggehaald. Hij moest met celspionage zijn diensten bewijzen, alvorens hij opdracht kreeg een nieuwe emigratielijst op te stellen, waarmee de SD namen en adressen van ondergedokenen en hun helpers hoopte te achterhalen. Nadat Weinreb hiervoor herhaaldelijk uit de gevangenis was gehaald en zelfs werving voor de lijst tot in België kon uitstrekken, werd hij in september 1943 vrijgelaten en mocht hij zijn gezin uit Westerbork laten terugkomen. Eind november werd de tweede lijst in Westerbork gelegaliseerd en kregen opnieuw hierop voorkomende joden uitstel van verder transport.

Ook dit spel, nu door de SD gespeeld met Weinreb als marionet, hield echter geen stand. De vangst van zich nog in vrijheid bevindende joden viel de SD tegen, en andere Duitse instanties begonnen de lijstbescherming in Westerbork hinderlijk te vinden. Begin februari 1944 'platzte' hier de lijst opnieuw, en op 7 februari wist Weinreb met zijn gezin in Gelderland onder te duiken.

Pas veel later, na een in 1976 gepubliceerd grondig onderzoek, zou een winst- en verliesrekening van Weinrebs optreden opgemaakt kunnen worden. Het aantal slachtoffers dat, mede door het 'doorslaan', het verraad en de celspionage van Weinreb, in handen van de SD viel en het soms met de dood zou bekopen, moet op ruim honderd worden geschat. Daartegenover konden waarschijnlijk enkele tientallen, onder andere dank zij uitstel door de Weinreb-lijst of door hemzelf geboden hulp, hun leven redden.

Dit alles kon bij de bevrijding niet meteen duidelijk zijn. De zaak was juist door het gebruik van list en bedrog uiterst gecompliceerd en door de verwevenheid met de jodenvervolging zeer delicaat. Na binnengekomen aanklachten werd Weinreb op 3 juni 1945 gearresteerd door de Politieke Opsporingsdienst en kreeg de bijzondere rechtspleging de taak de zaak te onderzoeken. Vooral in joodse kring - onderling verdeeld in

pro en contra - volgde men de strafvervolging met spanning. Weinreb zelf bleef alle schuld of kwade opzet glashard ontkennen. Hij had zich zozeer in de rol van redder van joden ingeleefd dat hij er zelf in geloofde. Op 27 november 1947 werd Weinreb door het Bijzonder Gerechtshof in Den Haag wegens gebleken verraad en celspionage tot drie en een half jaar gevangenisstraf veroordeeld, terwijl de Bijzondere Raad van Cassatie bij arrest van 25 oktober 1949 deze straf tot zes jaar verhoogde. Door aftrek van voorarrest en gratieverlening voor een deel van de tijd werd Weinreb reeds op 11 december 1948 voorwaardelijk in vrijheid gesteld.

In de vrije samenleving had Weinreb moeite een vaste positie te vinden, al bevalen bijvoorbeeld Lieftinck en Tinbergen hem graag voor banen aan. Dit lukte vooral niet door zijn behoefte om, naast het dagelijkse werk om den brode, als geestelijk leider en raadsman op te treden voor gelovige volgelingen. Daarmee trok hij niet alleen een spoor van met hem dwepende afhankelijkheid, maar ook van misnoegen en delict, dit laatste meestal verband houdend met vrouwenaffaires en zedenschandalen. Professoraten in Djakarta, van 1952 tot 1956, en in Ankara, van 1958 tot 1961, kwamen mede daardoor tot een ontijdig einde. In 1958 was hij inmiddels beboet voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Werkzaamheden na 1961 als economisch adviseur bij bedrijven moest hij afbreken toen in 1968 in de zogeheten Vlaardingse zedenzaak tegen hem een rechterlijk vonnis van acht maanden gevangenisstraf werd uitgesproken. Door vlucht naar het buitenland ontliep hij deze straf. In Zwitserland vond Weinreb nu een vast bestaan door zich geheel te wijden aan zijn geestelijke roeping. Met boek, lezing en cursus, vooral bijbelexegese en getallen-mystiek betreffende, wist hij een hem toegedaan publiek te trekken.

Inmiddels had Weinreb, reeds vóór zijn vlucht, in Nederland hernieuwde belangstelling op zich gevestigd, en was er zelfs een ware affaire van publicitaire discussie rondom hem ontstaan. De historicus J. Presser had bij zijn onderzoeksopdracht de geschiedenis van de jodenvervolging in Nederland te schrijven ook Weinreb geïnterviewd en diens versie van zijn

gedrag in bezettingstijd geheel aanvaard. In een paragraaf van zijn grote werk *Ondergang. De vervolging en verdelging van het Nederlandse Jodendom 1940-1945*, in 1965 in twee delen verschenen, schetste Presser Weinreb als een redder van joden in oorlogstijd en als een onschuldig veroordeelde zondebok voor andermans falen na de bevrijding (II, 101-110).

Deze poging tot eerherstel van Weinreb sloeg aan. Maar al te graag was men in de jaren zestig in progressief-opstandige kring bereid te geloven dat indertijd ook Weinreb tegen de stroom van eigenbelang dienende Nederlandse autoriteiten en een laf 'klootjesvolk' in had opgeroep. De columnist bij het weekblad *Vrij Nederland* Renate Rubinstein (pseudoniem: Tamar) spoorde Weinreb aan zijn memoires te schrijven en gaf deze in 1969 in een door haar bewerkte vorm uit. In het driedelige *Collaboratie en verzet 1940-1945. Een poging tot ontmythologisering* vertelde Weinreb, levendig en breedvoerig met typering van mensen en toestanden, zijn heldenverhaal. Al werden deze memoires gretig gekocht en gelezen, zij wekten ook spoedig ergernis en kritiek. Zo keerden bekende schrijvers als Abel Herzberg en Willem Frederik Hermans zich met veel kennis van zaken tegen menige bewering die Weinreb had gedaan. Er ontstonden zodoende felle polemieken in de Nederlandse pers, die nog jarenlang telkens opvlamden.

Opgejaagd door deze discussie - ook in de Tweede Kamer werden vragen gesteld - gaf de Nederlandse regering in 1970 aan het **Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie** opdracht de zaak-Weinreb nogmaals uit te zoeken. De daartoe aangewezen jurist D. Giltay Veth en historicus A.J. van der Leeuw deden enige jaren grondig onderzoek in de archieven en interviewden talrijke getuigen. In 1976 publiceerden zij in twee delen het *Rapport... inzake de activiteiten van drs. F. Weinreb gedurende de jaren 1940-1945, in het licht van nadere gegevens bezien* met daarin voor Weinreb en zijn aanhangers verpletterende conclusies. Weinreb was in bezettingstijd van december 1941 af met een zwendel begonnen, waarmee hij voor veel geld zijn lotgenoten had opgelicht, en sedert

september 1942 handlanger geworden van de SD in Den Haag, waardoor vele slachtoffers vielen. De naoorlogse berechting was weliswaar door vormfouten en onvoldoende kennis en begrip van de materie gebrekkig geweest, maar zij had toch op een jegens Weinreb onbevooroordeelde wijze op goede gronden tot een (mild) vonnis geleid.

Hiermee kwam de affaire - al bleef de discussie nasudderden - tot een einde. De schrijver Aad Nuis deed nog een poging het rapport serieus te weerleggen in zijn brochure *Het monster in de huiskamer. Een analyse van het Weinreb-rapport* (Amsterdam, 1979), maar in hun 'Aanvulling op het Weinreb-rapport' (gepubliceerd in: *Bijlagen Tweede Kamer der Staten-Generaal*, zitting 1980/1981 ('s-Gravenhage, 1981) 12355, nr. 4) lieten Giltay Veth en Van der Leeuw van Nuis' argumenten weinig heel. In de Tweede Kamer werd ten slotte op 26 maart 1981, na de ontvangen rapportage, de zaak-Weinreb als afgedaan beschouwd.

Van zijn kant hield Weinreb zijn versie van een gespeelde heldenrol vol. Aanvankelijk waren talrijke journalisten naar zijn woonplaats Zürich gekomen, waar hij hen minzaam en welbespraakt te woord had gestaan, maar deze belangstelling voor hem vanuit Nederland ging onvermijdelijk verflauwen. Feitelijk was Weinreb nu door zijn onbedwongen behoefte aan erkenning en verering voor slechts in zijn fantasie opgezwollen heldendaden, na 1942 en na 1945, voor de derde maal door de mand gevallen.

A: Archieven en documentatie betreffende F. Weinreb, de strafzaak-Weinreb en de affaire-Weinreb berusten bij het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie te Amsterdam (Doc. I-1868 en coll. nr. 262c). Het strafdossier 1945-1948 betreffende F. Weinreb berust bij het ministerie van Justitie te 's-Gravenhage.

P: Een door Weinreb zelf opgestelde bibliografie van zijn geschriften en een overzicht van zijn in het Nederlands en Duits gehouden voordrachten in *Emil Wachter: Weinreb hören und sehen / Friedrich Weinreb: Autobiographische Notizen zu Vorträgen und Veröffentlichungen 1928 bis 1980*. Bew. en ingel. door Christian Schneider (München, 1980) 45-79. Van Weinrebs autobiografische

werken verdienen, behalve het in de tekst genoemde *Collaboratie en verzet*, vermelding: *Begegnungen mit Engeln und Menschen. Mysterium des Tuns. Autobiographische Aufzeichnungen 1910-1936* (Zürich, 1974); *Der Krieg der Römerin. Erinnerungen 1935-1943* (2 dln.; München, 1982); *Das Wunder vom Ende der Kriege. Erlebnisse im letzten Krieg* (Weiler im Allgäu, 1985); *Die Haft. Geburt in eine neue Welt. Erinnerungen 1945 bis 1948* (Weiler im Allgäu, 1988).

L: Behalve de in de tekst genoemde publikaties en talrijke beschouwingen en ingezonden stukken in dag- en weekbladen, vooral in de jaren 1946-1948 en 1965-1981, o.a.: Willem Frederik Hermans, 'Frijderijk de Vrome', in *Van Wittgenstein tot Weinreb. Het sadistisch universum 2* (Amsterdam, 1970) 182-235; Ben van der Velden, *De dood van prof. drs. M. [sleutelroman]* (Amsterdam, 1974); L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog VII* ('s-Gravenhage, 1976)

446-461, XII (Leiden, 1988) 583-588; Willem Frederik Hermans, *Houten leeuwen en leeuwen van goud* (Amsterdam, 1979) 206-251; I. Schöffer, 'Weinreb, een affaire van lange duur' (1982), in idem, *Veelvormig verleden. Zeventien studies in de vaderlandse geschiedenis*. Onder red. van P.B.M. Blaas [e.a.] (Amsterdam, 1987) 193-216, 259-263; Willem Frederik Hermans, *Mandarijnen op zwavelzuur, supplement* (Parijs, 1983) 48-107; Abel J. Herzberg, 'Frijderijk Weinreb, illusie of bedrog', in *Kroniek der Jodenvervolging, 1940-1945* (5e herz. druk; Amsterdam, 1985) 339-347.

I. Schöffer

Oorspronkelijke versie opgenomen in: *Biografisch Woordenboek van Nederland 4* (Den Haag 1994). Laatst gewijzigd op **05-09-2003**.

FILMRUBRIEK

Dr. Henri Jakubowicz

BRAD PITT IN SPOOR VAN DANIEL PEARL

Er komt een verfilming van het leven - en het tragische einde - van Daniel Pearl, de Amerikaanse journalist van de *Walt Street Journal*, die verleden jaar gruwelijk werd vermoord in Pakistan, tijdens de US-inval in Afghanistan.

De rechten van het verhaal, geschreven door Mariane, de weduwe van Daniel Pearl, en verschenen in boekvorm onder de

titel "A Mighty Heart: the brave life and death of my husband Danny Pearl", werden gekocht door Warner Bros., ten behoeve van de productiemaatschappij Plan B, opgericht door acteur Brad Pitt en zijn vrouw Jenifer Aniston. De deal werd gesloten voor een bedrag van "meer dan zes cijfers". Het is nog niet bekend wie de rol van Daniel Pearl zal vertolken.

Intussen doet een ander boek het heel goed: na de grote waardering in eigen land, was de Engelstalige versie van "Qui a tué Daniel Pearl", geschreven door Bernard-Henri Levy, snel uitverkocht in de VS, ondanks een eerste oplage van 50000 stuks.

Amerikaanse Brownie
Koekjes

300 g donkere chocolade
85 g bloem
225 g suiker
3 eieren
2 tl vanillearoma
150 g bloem
1 tl bakpoeder
¼ tl zout
200 g pecan noten, geroosterd en in grove
stukken gehakt

Smelt de chocolade met de boter in +- 2
minuten in de microgolf. Meng de suiker
met het chocolademengsel .Klop de eieren
er een voor een door en spatel daarna de
overige ingrediënten voorzichtig erdoor.

Schep met een lepel bergjes deeg van +-
30g op met bakpapier bedekte bakblikken
en bak de koekjes 12 minuten op 170 ° ,de
rand is dan net stevig, maar het midden is
zacht.

SPREUK VAN DE WEEK

“FEAR NOT THE PHARISEES OR THE NON-PHARISEES, BUT THE HYPOCRITES,
WHO APE THE PHARISEES, WHO ACT LIKE ZIMRI AND SCHEME FOR THE
REWARD OF PINHEAS¹⁰”

ALEXANDER JANNAEUS
TO QUEEN SALOME, SOTA, 22B

Curiosum

בעזהש"ת

לאורחינו היקרים
לתשומת לבכם

כשרות השבת גלאט למהדרין

¹⁰ Num., 25:11-14.

Brief van Rabbijn A.D. Dunner aan de *Kehille*¹¹

אהרן דוד בנצחוניץ קוהרניץ זצ"ל
חבר ב"ד חזקתה"ח לונדון
ורב קהל עדי"י טאטענזש

בס"ד, יום ד' לסדר נח שנת תשס"ד לפ"ק

למע"כ היקרים והחשובים אקרו"ט דק"ק מחזיקי הדת דאנטווערפען ועל צבאם הרבנים הגאונים יושבי על מדין, מרביצי תורה ויראת השי"ת, עסקנים נאמנים וחשובים, החפצים בכל לב להגדיל תורה ולהאדירה, איש לפי מהללו יהולל וכברכתו יבורך, ה' עליהם יחיו בכט"ס.

ראשית דבר, חושבני שאין מהצורך לומר עד כמה נתרגשתי על הכבוד הגדול שחלקו לי, בהציעם לי לישב על כסא הרבנות דקהלתם – כסא אשר ישבו עליו גאונים גדולים ומפורסמים בתורתם וביראתם הקודמת לחכמתם, גורדי גדר ועומדים בפרץ, ומאד אתייקורי קא מתייקרנא בכבודם, אם כי לדאבוני חושבני אשר ראו בי יותר ממה שיש בי.

והנה ודאי אשר לא נעלמו ממני כל האפשרויות הנפלאות שיש בקבלת רבנות כזו – לא רק להגדיל תורה ולהאדירה בתוככי יושבי אנטווערפען, כי אם גם לעצמי היתה זו הזדמנות נפלאה להתעלות עי"ז במעלות התורה והיראה, והאמת ניתן להאמר, אשר הרבה יותר ממה שידעתי עד הנה, הסבירו לי העסקנים החשובים שליט"א, בטוב טעם ובדברים היוצאים מן הלב, אשר חותם האמת טבוע בס, את כל הנ"ל, באופן שנוכחתי לדעת שההזדמנות הזו היא הזדמנות נדירה עוד יותר ממה שחשבתי.

אמנם, בחיי האדם, כשהוא עומד בפני החלטה גורלית, יש לפעמים אשר עם כל הצדדים החיוביים שבדבר, יש צדדים ושיקולים נגדיים, אשר אינם חסרונות בעצם ההצעה, ומ"מ הם גורמים חשובים בהגיע תור הכרעה, וכגון ענינים משפחתיים, ענינים שבין אדם לחבירו, קשרים שיש לו לאדם במקום שגר כ"כ הרבה שנים, ענינים הקשורים בתכונות הנפש, אשר כל אדם הנו עולם קטן הבנוי מאלפים ורבבות פרטים קטנים וגדולים ומסובכים ומסונפים מאד, ופרטים אלה המה לפעמים דברים מכריעים ביותר, והם דברים שאי אפשר להתווכח על אודותם, כי לב יודע מרת נפשו, ואי אפשר לפרט ולבאר דברים כאלה, ובבחינת מליבא לפומא לא גליא.

ולכן גם כאן, כאשר הוצרכתי לשקול בפלס את מעגל רגלי, ולהכריע בשאלה גורלית וחשובה כזו, תחילת הכל ביררתי לעצמי היטב את כל הצדדים לכאן ולכאן, ולא נתעצלתי ח"ו, ונסעתי לאה"ק ושם נתייעצתי עם גדולי תורה ויראה, אשר מרגישים היטב אחריות הציבור, ופרטתי לפניהם הן הצד החיובי והן הצד שכנגד, ומאד אני אסיר תורה לגדולי ישראל, אשר זמנם יקר להם מפז, ועכ"ז הקדישו לי הרבה זמן, והטו אזן קשבת לכל הפרטים, וכל אחד העיר בזה לפי דרכו בקודש, ואחר כל המשא ומתן, נתבררו שני הצדדים היטב אצלי, ובאתי לידי מסקנא אשר מהראוי שאשאר פה בלונדון, וידעתי גם ידעתי אשר אם נתחיל להתווכח על כל

פרט ופרט, אולי ימצא עצה לזה, ופשרה לזה, ותיקון לזה, אבל דעו נא רבותי, כי רבות שקלתי הדברים בפלס, ובשיקול הדעת רציני מאד, ונתיישבתי גם עם ידידים המכירים אותי אישית היטב, ובאתי לידי מסקנא, אשר הדרך יותר נכון להכריע בשאלה זו היא בשב ואל תעשה עדיף.

והנני כופל דברי, אשר אין זו החלטה שלא טוב להיות באנטווערפען, רק זו החלטה שטוב לי להשאר על משמרתי בקהלתי בלונדון, ולזאת גם אני בשאלתי ובבקשתי שלא להפעיל לחצים וכדומה לזה, כי סוף כל סוף הרי היית צריך להחליט לכאן או לכאן, ומה אעשה ובטוחני שאם היו במצבי היו מסכימים להחלטתי, או עכ"פ מבינים אותה ברוח טובה.

והנה עם כל הזהירות שנהגתי בדבר, ובפרט שהודעתי הן לפני והן לאחר הבחירות בקהלתם שאין בדעתי לקבל הרבנות, מ"מ בדברים רגישים כאלו הרי יוכל להיות שאולי פגעתי בכבוד מי שהוא, או שלמרות הזהירות, אולי נהגתי במי שהוא שלא כהוגן, ולזאת אבקש מחילתם וסליחתם, ורצוני שידעו שאהבתם תקועה בלבי והנני מכיר להם טובה רבה, ובפרט להרבנים הגאונים שליט"א, שחזקו ועודדו אותי בדברים חמים ונלהבים, לקבל המשורה על שכמי, וכן לחברי הקהלה שהראו לי ידידות כנה ולבבית, והבטיחו לעמוד לימיני, ולתמכני בכל מאי דאפשר, ישלם השי"ת פעלם ומשכורתם כפולה מן השמים להושע בימין ישע בכל מילי דמיטב כאות נפשם לטובה.

ומצאתי לנכון להביע קבל עם את התפעלותי מהעסקן הדגול מוה"ר פינחס קארנפעלד שליט"א, איש אשר רוח בו, וכיד ה' הטובה עליו ניהל הענינים בדעת ובתבונה ובכשרון נפלא, ותל"ית לא אלמן ישראל מעסקנים העוסקים לטובת הציבור בנאמנות ובמסירות, ונוכחתי לדעת, שאהבתו ומסירותו לטובת קהלתם ולטובת הרמת קרן התורה והיהדות בה, נובעת מאהבה בוערת לה' ולתורתו, והוא חזון בלתי נפרץ כהיום, שאדם נכבד ובעל מעמד חשוב כזה ישליך הכל מנגד ולא יביט על כבודו כלום, ורק טובת הציבור לנגד עיניו, ואני תפלה שיעזרוהו השי"ת בכל אשר יפנה לטובה.

והנני בברכה אשר קהלתם תעלה מעלה מעלה, וחפץ השי"ת בידם יצליח למצוא האיש הנכון אשר ינהלם בחכמה ובתבונה על מבועי התורה והיראה כאשר באמנה אתם מאז ומקדם, והנני מוכן בל"נ לסייעם אם יהיה הדבר בידי, כי אם כי אני אינני יכול למלא מבוקשם, אבל יאמינו לי שלא בלב קל הוא, ואהבתם תקועה בלבי, אלא שהרי צריכים להכריע, ובלב קשה באתי לידי מסקנתי, אבל ודאי מאד הייתי רוצה בל"נ לסייעם אם אוכל, למצוא איש המוכשר לזה, ואקוה שקהלתם תשגשג ותצליח מאד, וכשבקרוב נשמע קול מבשר, תהיה גם קהלת אנטווערפען מהזוכים לקבל פני משיח צדקנו בב"א.

ידידים החפץ בטובם והצלחתם והמברכס בכט"ס

אהרן דוד הלוי דונער

¹¹ Bron: *Shabbat BeShabbato*, 8 november 2003